

*Arató Antal***Fejtő Ferenc Könyvtár Fehérvárcsurgón**

A fehérvárcsurgói Károlyi-kastélyban október 9-én avatták fel azt az önálló könyvtárat (teljes nevén: Károlyi József Alapítvány Fejtő Ferenc Könyvtár Európai Dokumentációs Központ), amelyet Fejtő Ferencnek a Károlyi József Alapítvány részére ajándékozott dokumentumaiból hoztak létre. Az ünnepségen Károlyi György, az alapítvány elnöke elmondta, különös megtiszteltetés számukra, hogy a Fejtő-gyűjteményt megkapták, mert az anyag jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy a kastély Nemzetközi Kulturális Találkozó Központtá váljon, illetve azok hálózatának tagja lehessen. Dominique de Comles de Nayvers, Franciaország magyarországi nagykövete hangsúlyozta, hogy a könyvtár a magyar-francia kapcsolatok újabb jelképe, s hogy Fejtő Ferenc azok közé tartozik, aki láthatta, hogy az elmúlt évtizedek történetében mennyi minden ellentmondás volt, ám ő több generációnak mondta el, hogy hogyan lehetett volna másként. Az új könyvtár az Európai Unió szellemiségét tükrözi, annál is inkább, mert Magyarország rövidesen visszatér családjához, amely csonka volt nélküle, s így a két ország immár együttesen járulhat hozzá Európa megújulásához. A nagykövet úr után számos közéleti méltóság, személyiség köszöntötte az író, többek között Litter Nándor, Nagykanizsa polgármestere méltatta a város jeles szülöttének és díszpolgárának kivételes szellemi teljesítményét.

Fejtő Ferenc meghatottan szólt arról, milyen megtiszteltetés számára, hogy nevét adhatja egy könyvtárnak, amely majdnem hetven év munkájának a dokumentumait tartalmazza, s hogy sajnos a magyarországi könyvtára az ostrom alatt elveszett Gáspár Zoltánnal együtt, akinek a lakását odaadta. (Gáspár Zoltánt, aki József Attilával együtt szerkesztő társa volt a *Szép*

Szónál, 1944 decemberében a nyilasok lőtték le az említett lakás előtt.) Szólt arról, hogy Franciaországnak köszönheti, hogy tovább dolgozhatott, mint magyar író, s hogy Franciaországban közölhetett olyan munkákat, amelyeket magyarul írt - pl. II. József császár rehabilitásáról, akinek uralkodása alatt jött létre az az értelmiségi réteg, amely aztán végigkísérte Magyarország történetét -, s hogy szabadon írhatta a népi demokráciák történetéről, a haldan volt birodalmakról, miközben itthon hazaáruló imperialistának nevezték. Méltatta Károlyi György és Angelica grófné érdemeit a könyvtár kialakításában, megemlítve, hogy a grófné (aki - többek között - okleveles levéltáros is) olykor reggel 9 órától este 9 óráig leltározta az elvitelre kerülő nyomtatványokat. Elmondta, hogy adománya egyúttal szimbolikus jelentőségű is: igazságot kell szolgáltatni a magyar arisztokráciának, amely oly sokat tett a kultúra érdekében. Utalt arra, hogy a legitim Károlyi József és Károlyi Mihály (az utóbbinak egy ideig munkatársa is volt) jó barátok maradtak, azaz a világnézeteken felül is lehet egyetértést találni. A *Szép Szónak* is ez volt a célja, ezért adtak helyt az 1930-as évek közepétől a román, a cseh, a lengyel költőknek a folyóiratban. Végezetül szólt arról, hogy 1939-ben, Bretagne-ban - idegeneket keresve - csendőrök igazoltatták. Kiderült: idegenek nincsenek, csak magyarországi franciák vannak. Majd így fejezte be: „Ez a kettős identitás volt életem vezéreszméje.”

A könyvtár egyébként a kastély felújított épületszárnyának két tágas termében nyert elhelyezést, s ezekhez kapcsolódik még egy olvasóterem. A gyűjtemény több mint 6000, elsősorban francia, magyar, angol, olasz és német nyelvű könyvet tartalmaz, ám folyamatosan kiegészül a Fejtő

Ferenctől érkező újabb adományokkal. A szabadpolcon elhelyezett könyvek az adományozó szerint megkívánt szakrendben kerültek elhelyezésre:

- filozófia és nyelvészet;
- vallási doktrínák, különösen a zsidó vallás, a shoah és a zsidó közösségek élete a közép-európai országokban a kommunizmus idején;
- politikai doktrínák, könyvek gyűjteménye a szocializmusról, a kommunizmusról (főleg a leninizmusról és a trockizmusról), a szociáldemokráciáról stb.;
- Európa története a 18. századtól, különös tekintettel Közép-Európára: számottevő gyűjtemény Magyarországról, Ausztriáról (a Jacques Droz Gyűjtemény kiegészítésének köszönhetően), Németországról (a párizsi BILD adományának köszönhetően) és Franciaországról;
- a legfontosabb európai államok politikai története és a totalitárius politikai rendszerek, a totalitárius rendszerű államok ellenzéke, a keleti országokban és Szovjetunióban betiltott művek;
- az emberi jogok kérdései és a náci, sztálini, kínai internálótáborok;
- szociológia;
- Kínáról és a kínai-szovjet kapcsolatokról.

A könyvtárban található még a feldolgozás alatt álló lapkivágatgyűjtemény, mely a Fejtő Ferenc által kutatott témához kapcsolódik, s nagyon jól egészíti ki a könyvgyűjteményt. A lapkivágatok 1945-ig, néha a háború előtti évekre tekintenek vissza és a jelentősebb nyugati és magyarországi lapokból származnak, sok esetben jegyzetekkel vannak ellátva, egyébként tematikusan (a témák követik a könyvek szakrendjét), egy-egy témán belül pedig időrendbe vannak elrendezve. A lapkivágatokat tartalmazó dossziékban számos kivonat, konferenciákon, tudományos tanácskozáson készült jegyzet, hírügynökségi (AFP, Szabad Európa Rádió stb.) jelentés is található. (Ennek kapcsán ismételtlen érdemes felhívunk a figyelmet arra, hogy a Fehérvárcsurgótól mintegy

húsz km-re, a Vörösmarty Mihály Megyei könyvtárban található Supka Géza író, régész, szerkesztő, politikus több mint 100.000 lapkivágatot tartalmazó hagyatéka, amelyet az örökös, dr. Supka Magdolna korábban a könyvtárnak adományozott. A lapkivágatok tematikus elrendezése (pl. Kisebbség, Palesztina, Zsidókérdés stb.) sokban hasonlít a Fejtő Könyvtárban látottakhoz, s bizonyára jól kiegészíti azt, mert elsősorban a két világháború között megjelent cikkeket tartalmazza.) Az olvasóteremben lelhető fel a több mint 350 féle, francia, angol, olasz és magyar nyelvű, elsősorban társadalomtudományi folyóirat, betűrendben. (Az egyes évfolyamok kiegészítését folyamatosan végzik.)

Mindemellett az alapítvány őrzi még Kolnai Aurél (1900-1973), Londonban elhunyt filozófus, közíró archívumát is, valamint létre kívánnak hozni egy különgyűjteményt Fejtő Ferenc műveiből, amely tartalmazza még jegyzeteit, kéziratait, cikkeit, a műveiről megjelent kommentárokat, kritikákat, valamint szakmai és magánlevelezését. (Ezek kutatása azonban csak egy tudományos bizottság előzetes engedélyének megszerzése után válik majd lehetségessé.)

Láthatjuk, a hazai nyilvános könyvtárak rendszere egy maga nemében egyedülálló közgyűjteménnyel gyarapodott, amelyet az alapítvány vezetői önként vállalt, nagy ügyszeretettel és kiváló szakmai hozzáértéssel alakítottak ki, s amely minden bizonnyal egyaránt érdeklődésre tarthat számot a határon túli és magyarországi kutatók, de akár a kastélyt turistaként meglátogatók körében is. Annál is inkább, mert a könyvtár hétfőtől péntekig 9 és 17 óra között tart nyitva (hétfőgőn megbeszélés szerint fogadja a látogatókat), a kutatók részére pedig vendégszobát is biztosít.

(Elérhetőség: Tel.: 22/578-080,
fax: 22/426-003,

E-mail: karolyi-kastely@axelero.hu)